

Студијски програм: Јавна управа, локална самоуправа и јавне политике
Назив предмета: Политика доступности правде за грађане
Наставник: проф. др Веран Станчетић
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 6
Услов: без услова
<p>Циљ предмета</p> <p>Правда (правна држава) и људска права су темељне вредности демократског друштва и важан су чинилац квалитетног живота грађана. У пракси често постоје проблеми и изазови у обезбеђивању добрих услуга па ова дисциплина применом бројних метода, а посебно студија случајева, мери доступност правде и заштиту људска права. У том смислу ће се анализирати квалитет управљања и организације судова, тужилаштва, омбудсмана, полиције и бројних казних и корекционих институција (затвора) и квалитет њихових услуга. Студенти ће се упознати са проблемима који угрожавају доступност правде за грађане (преоптерећеност судова, предуге процедуре, нерешавање предмета, нетранспарентност, корупција, проблем доступности и цене адвокатских услуга, зависност судства од центара политичке моћи и утицаја моћних група и појединаца, итд.) те ће у том контексту трагати за што бољим решењима за евидентиране проблеме. Квалитет и ефикасност корективне политике (питање кажњавања и функције и ефеката затвора) су важна област анализе. У области политике људских права студенти ће бити упознати са изазовима у реализацији људских права са посебним фокусом на: право на рад (уз право на одмор и приватни живот), родну равноправност, права детета, затим права мањинских, осетљивих и социјално маргинализованих група и политичка права грађана.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Студенти ће добити знања и вештине за критичко сагледавање организације, функција и ефеката рада институција надлежних за правду и људска права, коришћењем богате методологије коју нуде јавне политике (праћење циклуса, вредновање алтернатива, коришћење студија случајева итд.). У том смислу студенти ће бити у стању да утврде проблем, идентификују угрожене групе, да креирају алтернативне предлоге решења, те да у конкретной ситуацији (увек комплексан социјални амбијент) осмисле оптимално решење за заједницу и погођену групу (појединце). Студенти ће користити учење из искуства (учење из добре или лоше праксе, метод компарација итд.) да би понудили што квалитетније коначно решење (креативни приступ) за идентификовани проблем ради бољег квалитета живота грађана и заједнице.</p>
<p>Садржај предмет</p> <p>Теоријска настава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доступност правде за грађане – правна држава и системски предуслови: судови, тужилаштво (правосуђе), полиција – актери, односи, процедуре, легалност, правда и правичност; 2. Борба против криминала – врсте и мерење криминала (врсте криминала, индикатори), стратегија одвраћања од криминалног понашања, сарадња са заједницом; 3. Судови: дужина трајања спорова, доступност (скупи адвокати и недостатак правне помоћи), (не)зависне судије и (не)зависни тужиоци, корупција, опасности по систем (студије случаја); 4. Полиција: улога, специјализоване агенције, сарадња са тужилашвом, сарадња са заједницом (студије случаја); 5. Поља активности: борба против дроге, против трговине људима, против „прања новца“ и илегалне трговине оружјем (актери, проблеми, ефекти); 6. Кажњавање и корекциона политика – затвори (студије случаја); 7. Развој покрета за људска права и афирмативне политике; 8. Право на рад и кршење права у нео-либералном друштву: криза права на 8 часовни радни дан и одмор, проблем прекаријата (модерно радно ропство и потискивање права на приватни живот и слободно време); 9. Родна равноправност - Права жена на: на образовање, рад, права на наслеђе, на подршку током порођаја и током гајења деце, право на улазак у „мушке“ професије, на политички ангажман, проблем ограничења у напредовању (стаклени плафон), значај заштите од узнемиравања; 10. Права детета: право на живот, безбрижно детињство, заштићеност од злостављања, занемаривања, насиља, право на образовање, здравствену заштиту, право на укључивање („дете се пита“) и заштита најбољег интереса детета. <i>Повеља о правима детета:</i> 11. Остваривање права мањинских, осетљивих и социјално маргинализованих група: етничке мањине, стари, ЛГБТ популација, сиромашни; (стање, проблеми, акције); 12. Политичка права: Право на политичко организовање (облици опструкције тог права); Право грађана на одговорну власт; патернализам државе наспрам личних права (укључујући и нека контроверзна питања: абортус, еутаназија, смртна казна, проституција). <p>Практична настава:</p> <p>Ова дисциплина има велики потенцијал за имплементацију те ће студенти бити подстицани да се практично баве неком од тема које их интересују а у овој су полиси области и да ураде истраживање примењујући адекватне методе из широког</p>

обима нових приступа. Очекује се при томе да студенти идентификују интересне конфликте разних актера и интересних група, да осмисле алтернативна и пронађу оптимално решење, те да прате у раду све битне класификације и стандарде демократског начина креирања и примене политика. На крају се свакако очекује да прате задовољство грађана и основних социјалних актера коначним резултатима, уз учење из компаративних искустава.

Литература:

1. Снежана Ђорђевић (2009), *Анализе јавних политика* (део: Политика правде и људских права), Чигоја, Београд (295-336);

Извори према темама:

2. Милица Колаковић, Бојан Петковић (2020), *Положај правосуђа у Србији-између владавине права и самовластића*, Институт за криминолошка истраживања, Београд (213-240)
3. Горан Илић (2019): *Неке особености положаја јавног тужоца у поступку у Србији, у: Јавно тужилаштво у Србији*, Институт за криминолошка истраживања, Београд (281-340)
4. Стевановић И, Међедовић Ј, Петровић Б, Вујичић Н (2018), *Експертско истраживање и анализа поврата у Републици Србији*, ОЕБС, Београд (33 стране)
5. Јасмина Играчики (2020), *Ефекти затвора у ресоцијализацији осуђеника*, Институт за криминолошка истраживања, Београд (53-120)
6. *Правда по мери детета* (2018), Институт за криминолошка истраживања, Београд (171-185, 213-332)

Број часова активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 30
------------------------------------	------------------------------	------------------------------

Методе извођења наставе: предавања, илустрација теорије на анализи реалних случајева, дискусија

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	15	писмени испит	
практична настава		усмени испит	50
колоквијум-и			
семинар-и	35		